

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACȚIA

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loe
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

Sedința comitetului național.

Deș, 6 Mai.

Comitetul național întrunit azi la ședința plenară sub presidenția dlui Dr. Vasile Luca-cu a hotărât următoarele:

Comitetul va lua parte în corpore și va delega un orator festiv în persoana dlui Dr. Iuliu Maniu la aniversarea de 50 ani dela moartea marelui bărbat politic Simeon Bărnuțiu. Serbările aniversare se vor organiza în Bocșa-română, (comitatul Sălaj) și organizarea este lăsată în grija comitetului sălăjan.

S'a hotărât a se trimite adrese de mulțumită apărătorilor în procesul dela Sătmar. Materialul debaterilor acestui proces se va tipări într'o broșură românească și una maghiară. D. Dr. Ștefan Pop este autorizat a interpela în cameră pentru nouile abuzuri săvârșite de episcopul dela Hajdudorog. Comitetul va invita comisia de 50 să se întrunească fără amânare și să ia măsuri energice. Procesul dela Sătmar se declară chestia neamului întreg.

Comitetul a luat la cunoștință, că volumul despre noua lege electorală lucrat de d. Dr. Onișor, Dr. Lazar și Dr. Boilă, este gata, și hotărăște tipărirea lui de urgență, după ce va fi cenzurat de o comisie aleasă în aceasta ședință.

Pentru a regula relațiile dintre conducerea partidului și presă, și ca să se evite situațiile dificile ivite în trecut, comitetul delegă din sânul său ca bărbat de încredere pe d. Dr. Teodor Mihali pe lângă „Drapelul” pe d. Dr. Alexandru Vaida-Voevod pe lângă „Gazeta Transilvaniei”, iar pe d. Dr. Iuliu Maniu pe lângă „Românul”.

Comitetul a luat la cunoștință că în urma stăruinței membrilor din comitet se vor ținea mai multe adunări populare și anume, în 31 Mai st. n. la Alba-Iulia, iar mai târziu la Câmpeni, Ludoșul de Murăș, Caransebeș și aiurea.

Comitetul a hotărât, ca biroul central să îngrijească de compunerea listelor electorale prin cluburile comitatense și să dea instrucțiile necesare.

In chestia divergenței ivite între d. Dr. Alexandru Vaida și contele Ștefan Tisza comitetul dă următorul comunicat:

„Comitetul național, pe deplin de acord cu lămuririle date în parlament și în presă de d. Dr. Alexandru Vaida, asupra incidentului provocat de primul ministru contele Tisza — se identifică întru toate cu declarația făcută de dlui Dr. Teodor Mihali și Dr. Ștefan C. Pop. E de mirat, că primul ministru nici după lămuririle primite nu a aflat de cuviință a recunoaște că este victima unor mistificații străvezii, ba într'un comunicat semioficios permite să se reediteze acuzele neintemeiate vi-

zat fiind totodată și comitetul național. Tendința este evidentă, și anume aceea, de a provoca desbinare între d. Dr. Alexandru Vaida și conducerea partidului. In fața tendinței observate, comitetul regretă că primul ministru uzează de mijloace atât de neloiale, încercând, bineînțeles fără succes, a discredita pe adversarul său politic, membru al comitetului național”.

Asupra serbărilor aniversare, ce se vor organiza în amintirea marelui Bărnuțiu, am aflat următoarele amănunte.

In comitatul Sălaj s'a format un comitet de organizație în frunte cu d. Gheorghe Pop de Băsești. Acest comitet, care va furniza și cheltuielile de organizare, deși se plânge de sărăcie generală... a trimis o delegație de trei la Dej, — pe dnii Dr. Victor Deleu, avocat, Dr. Victor Suciu, avocat și Dionisie Pop Moldovan, preot — ca delegația să invite comitetul național să ia parte în mod solemn la serbări.

D. Dr. Teodor Mihali, și toți membrii cei întruniți la ședința de ieri au făgăduit tot concursul lor.

Dorința comitetului național este, ca amintirea fostului vicepreședinte al partidului, și al făuritorului bazei programului nostru politic, cu deosebire al principiului democratic, autonomist și național, să fie serbată în cadre cât mai largi, și în toate centrele culturale, nu numai la Bocșa-română, satul de naștere al marelui bărbat.

Am vorbit și cu delegația de trei. Am aflat, că ziua serbărilor s'a amânat pe 26 Iulie n., deși datul istoric al morții e 28 Maiu, anume pentru a putea da serbărilor toată grandiositatea. Comitetul organizator va face dispoziții ca liturgia să se celebreze în liber, biserica fiind mică și veche. Va fi restaurat și mormântul de lângă biserică. Organizatorii vor invita toate corporațiile din țară și din străinătate, a căror membru distins a fost comemoratul, și e speranță, ca aceste corporații să trimită delegații numeroase.

Am cerut delegației organizatorilor și informații asupra „trenului”. Mi se comunică împrejurarea că Bocșa-română are gară, și circulă pe zi câte două trenuri, dela orașele învecinate, Zălau și Șimleu.

Ședința comitetului n'a putut fi prezidată de d. Gheorghe Pop de Băsești, fiind dânsul de vreme îndelungată suferind. Comitetul a trimis o depeșă de călduroase urale. Ieri a fost anume și sărbătoarea sf. Gheorghe.

Interesul față de ședința comitetului a fost mare. Toți membrii absenți s'au scuzat telegrafic. Presa maghiară, cu deosebire birourile de informație, au trimis mandate speciale corespondenților.

Ședința a ținut până seara târziu. Comunicatul în chestia Tisza-Vaida s'a adus cu unanimitate, fără discuție. D. Vaida a fost aci.

Membrii comitetului au fost oaspeții cu drag văzuți ai dnei și dlui Mihali.

Raportor.

Două lumi...

De Eugen Goga.

In Franța s'au petrecut zilele trecute alegerile parlamentare. Rezultatul lor nu e de natură să schimbe mult politica Republicei. Chestiunea principală care era la ordinea zilei, reforma militară, a fost rezolvită, se poate spune, definitiv. Majoritatea deputaților aleși e pentru menținerea legii de trei ani. Mai sunt încă, ce-i drept, o seamă de balotagii, dar aceste nu vor fi în stare să determine cum-păna în sens contrar. Franța, începând cu 1915, își va recruta soldații pentru trei ani. Un admirabil efort care desminte orice povești despre decadența franceză. E adevărat că o minoritate puternică se opune și astăzi acestei legi de jertfă națională. Radicalii și socialiștii internaționali — două partide cu greutate — nu o vor. Motivele opoziției lor sunt însă de ordin formal, tactic sau doctrinar. La cel din urmă congres al partidului socialist francez, Gustave Hervé, unul dintre șefii cei mai cu trecere, a făcut semnificativa declarație că, durere, orice Francez, din orice partid ar fi făcând el parte, chiar și din partidul socialist, mai bucuros jertfește încă un an pentru armată, decât să sufere o nouă invazie germană...

Alegerile, afară de mici incidente, deși în fond s'au dat lupte violente, au fost liniștite. Parisul în toată ziua de 26 April, numai în preajma localurilor de votare dacă și-a schimbat puțin aspectul; în colo, viața de toate zilele își făcea cursul ei. Aceleași figuri obicnuite prin Cartierul Latin, aceiași mișcare pe marile bulevarde. Cetățeanul francez, chelner sau mare industriaș, student sau profesor universitar, întrerupându-și pentru o jumătate de oră ocupațiile zilnice, se ducea să-și arunce buletinul în urnă, fără vivate, fără a-și face din acest act un titlu de vitejie. Liniștit, demn, omeneste, își făcea datoria de a-și exprima o convingere politică. Pentru ochii unui român ardelean lipsa aceasta de caracter răsboinic al alegerilor era deadreptul ca din povești. Cum, adecă aceste sunt alegeri parlamentare? Dar unde sunt sulilele jandarmilor, unde sunt răcnetele solgăbiraelor, unde sunt bețivii duși în turmă, unde sunt companiile de honvezi și escadroanele de husari, unde sunt răniții și morții? E oare posibil să se trimită deputați în cameră și fără stare de asediu, fără corupție, fără sânge? Se poate manifesta opinia publică și fără presiuni, fără samovolnicii, fără urlete, fără chiote?...

In cursul campaniei electorale bietul „cetățean” ungar putea să asculte discursurile de program ale candidaților, ale unui Maurice Barrés, de pildă, în mijlocul unei liniști profunde. Cetățeanul Barrés se urca la tribună cu toată autoritatea lui de ilustru scriitor, elegant, aproape rece, înconjurat de acea atmosferă de nobleță latină care îl caracterizează. Și vorbea cetățeanul, calm, fără să facă apel la patimile ascultătorilor, despre legea de trei ani, despre impozitul pe venit, des-

pre reforma electorală. Pe alocuri era întrerupt de câte un alt cetățean, măcelar sau lam-pagiu, și el răspundea, ironic sau binevoitor, după împrejurări. Lumea îl aplauda sau nu, și trecea mai departe. Nici un incident gălă-gios, nici o sălbătăcie. În sală stăpânea par'că o părticică din liniștea odăii unui gânditor. Se respecta autoritatea omului care vorbea, altfel cum cred făuritorii legii noastre elec-torale că s'ar putea respecta într'o demo-crație. Și aceleași observații a putut să le facă „cetățeanul” ungar, uimit, aproape uluit, în-durerat, la întrunirile convocate de aderenții unui *Charles Benoist*, bunăoară, profesor la Sorbonne și „tată” al reformei electorale pro-portionale. Candidatul, un bătrânel viu sarcastic, „cruțător față de adversarii lui politici, își ter-mină vorbirea și roagă pe cetățeni să asculte și pe... contracandidatul său care era de față. Acesta, la rândul lui, își expune și el progra-mul în marginile aceleiași curtuazii. În discu-ție mai intervine și un socialist, un muncitor, și un alt cetățean care se roagă să fie ascultat fără întreruperi fiindcă... trebuie să se re-întoarcă repede acasă... la muncă. Din toate discuțiile se desface un spirit de familiaritate, glumele sunt râse din orice parte ar veni ele, deasemenea și prostiile, pasagiile bune se sub-liniează cu aplauze, cele rele cu desaprobari, cele nebuloase cu cereri de lămuriri. Un sever control al bunului simț, al cinstei și al gân-direi transpiră din fiecare vorbă și din fiecare mișcare a adunării...

Bunul simț, cinstea și gândirea! Aceste sunt apanajul lumii străbătute de curentele binefăcătoare ale culturii. Aceste se găsesc în Franța și nu în Ungaria „culturii” un-gurești. Ultimul „garçon” dintr'o cafenea pari-siană, cetățean și el ca orice conte cu nume răsunător, le are în măsură mai mare decât toți miniștrii Țării Ungurești. Muncitorul fran-cez va fi cetit mai puține cărți de economie politică — să zicem — decât ministrul un-gur, va ști învăța mai cu greutate meșteșu-gul oratoricesc, dar alta este lumea după ale cărei legi își călăuzește viața politică. El, ur-maș al cutărui revoluționar de acum sunt o sută și atâția de ani, moștenitor al unei glo-riose civilizații seculare, este superior „ne-

meșului” reprezentant al unei „*natio crasorum morum*”.

Cu cât treci mai departe de Presburg, cu atât mai mult simți că ai trecut într'o altă lume. Și câștigi acest sentiment nu atât din schimbarea solului sau a înfățișării exterioare a lucrurilor și oamenilor, cât din sufletul care ți-se destăinuiește. La urma-urmelor, oricât ți-s'ar părea din depărtare că în lumea din care-ai plecat, oamenii umblă în patru picioa-re, unii din pricina jugului pe care-l poartă, alții din pricina prostiei, totuși fiziologicește ei sunt bipezi, ca și Francezii, ca și Englezii, ca și Nemții. Viorele și scăieții cresc și la poa-tele Alpilor ca și la cele ale Carpaților. Su-fletul, numai el se deosebește. Se 'nțelege, pentru a constata acest adevăr trebuie să-ți câștigi depărtarea cuvenită. Trebuie să vezi o alegere parlamentară franceză ca să te con-vingi de oribilele alegeri ungurești. Trebuie să ascuți un discurs al unui muncitor pari-sian — și nu sub raportul frumșetii literare ci al celei morale — ca să-ți dai seama de ha-lul conților cari stăpânesc parlamentul și țara ungurească.

La noi sunt o mulțime de admiratori ai așa numitei culturii ungurești și mai ales o mulțime de filozofi de câmp cari, crezând că dela ei din prun de după sură se vede tot atât de bine ca și din turnul civilizației, emit pă-rerea eternului omenesc în viață. Lupte se dau peste tot locul și în Apus ca și la noi și mai violente și mai puțin, zic ei, scuzând oarecum sau făcându-se că înțeleg sălbătăcia moravu-rilor ungurești. Să facă acești oameni compa-rația schițată în acest articol și să tragă con-socințele cuvenite.

Paris, 28 April.

Ziua de 3 Mai 1848 la Craiova. Comitetul Li-gei Culturale, secția Craiova, în ședința dela 13 Aprilie c., a hotărât ca în anul acesta, să ser-beze în ziua de Duminecă 4 Mai, a 66-a aniversare a zilei de „3 Mai 1848” când la Blaj pe Câmpia Libertății, Românii au cerut prin glasul conducătorilor lor, autonomia Transilvaniei.

În acest scop, s'a hotărât de comitet, ca un serviciu religios să aibă loc Duminecă 4 Mai, ora 10 și jumătate dimineața, în amintirea mar-

tirilor dela 1848, în biserica Sf. Ilie. Plecarea se va face în corpore cu drapelul, dela sediul Li-gei, la ora 10 și un sfert. Dela biserică, după ter-minarea serviciului membrii Ligei Culturale vor merge în corpore la parcul „Bibescu”, unde per-soanele ce vor dori, vor lua masa comună, sub auspiciile „Ligei Culturale” pentru a sărbători sub această formă, această zi de ideal național pentru toți Români.

După amiază, la ora 3, va avea loc sub patro-najul Ligei Culturale și tot la Parcul Bibescu o serbare câmpenească, cu conferință, recitari, declamații, jocuri naționale și gimnastică după un program ce se va stabili ulterior.

Expozeul dezavuat. Ni se scrie din Viena: Mi-nistrul de externe contele Berchtold n'are noroc cu declarațiile sale și n'ar fi mirare dacă în viitor s'ar vedea îndemnat să fie și mai tăcut și mai rez-ervat, decum a fost până acum. Iar dacă odată pe-an e constrâns să iese din rezervă și să raporteze reprezentanților corpurilor legiuitoare ale celor două state ale monarhiei, se întâmplă de regulă că și puținul care-l raportează delegaților despre pașii întreprinși și despre afirmativul succes, des-pre relațiile Austro-Ungariei cu statele străine, se desminte încă în cursul aceleiași sesiuni delegațio-nale prin evenimente și fapte, peste a căror pu-tere doveditoare nu poate trece nici cea mai mare sofisterie și rabulistică diplomatică.

Expozeul contelui Berchtold din actuala sesie-ne, concipiat cu cea mai mare precauțiune, a fost în-zilele din urmă aproape în întreg dezavuat de dife-rite evenimente, așa că din mulțumirea și liniștea cari trebuiau să le provoace n'a rămas mai nimic. Mai simțitor au fost atinși cei de pe Ballplatz, după cum arată mutrele lor, că de-abia au trecut câteva săptămâni dela întrevăderea din Abbazia, în o mul-țime de orașe din Italia, chiar și în Roma, au avut loc demonstrații împotriva Austro-Ungariei, cari ilustrează memorabil comentarele pline de fraze frumoase, trimbitate în lumea mare de presa ofi-cială a biroului de externe.

Contele Berchtold a vorbit în expozeul său cu o deosebită satisfacție despre crearea statului al-banez și despre consolidarea lui. Dar acum se a-rată că până acolo mai este un drum lung și chiar în zilele din urmă evenimentele din Epir au dat de-vadă că formațiunea de stat albanez zace pe o bază încă foarte slabă. Ministrul de externe, pro-voacăndu-se la conținutul cărții roșii a afirmat, cu dispoziția ce se manifestă în România împotriva Austro-Ungariei absolut nu e motivată și că cercu-rile competente din România nicidecum nu împăr-tășesc această dispoziție. Un șir întreg de fapte de trecut cel mai apropiat au dovedit însă contrar. Dealtcum fostul ministru de comerț *Dr. Baer-reither*, care de sigur e un bărbat politic serios a constatat cu toată hotărârea în subcomisia de ex-terne a delegațiunei austriace că opinia publică a

Femeie în viața lui Iosef Haydn.

De C. Gerhard.

O primăvară minunată ne suride din crea-țiunile lui Haydn. Soarele auriu, marea de flori, păseri cântătoare, oameni fericiți și iubitori — pe toate acestea le zugrăvea în tonuri armo-nioase. Prin bogăția inimei sale calde și e-vlavioase și prin sufletul său senin se strecoară în inima omului. Melancolie chinuitoare nu-l a-păsa, nici furtuna patimei nu răscolea adânci-mile sufletului său; dragălașie cuceritoare și a-fabilitate transpirau din ființa și creațiunile sale.

E mirare, dacă pe acest om, indoit genial ca om și ca compozist, îl adorau cu căldură femei alese și dacă și el unora dintre ele le era de-votat? Adevărat, că n'a aflat deplină fericire în iubire, cu atât mai puțină în căsătoria sa; dar femeile, cari îl stimau și-l adorau îi presărau calea cu flori.

Dela mamă-sa a învățat Josef Haydn mai întâi a aprecia virtutea și bunătatea femeii. Ma-ria Haydn — fiica judeului Lorenz Koller nu po-seda ce-i drept o deosebită cultură, dar se dis-tingea prin o adevărată evlavie, hărnicie și simț estetic. Dela ea și dela tatăl său moșteni mi-cul „Sepperl” talentul muzical și era un tablou mișcător cum tatăl, mama și sorioara cântau pe harfă; iar mititelul de cinci ani imita cu două surcele cântarea la violină a învățătorului.

Când nu mult după aceea se ivi talentul mu-zical al lui Haydn cu o putere atât de bătaoare

la ochi, încât dirigentul de cor Frankh voi să-l ia la sine pentru a-l instrua, se cutremură ini-ma gingașe a mamei, căci visul ei era, să-și vadă odată fiul în ornate preoțești. Convinsă însă, că e păcat a înăbuși un talent atât de mare, totuși îl lăsă să plece, dându-i mii de binecu-vântări.

La rândul său și Haydn, când a ieșit din să-răcia, în care și-a petrecut tinerețele și a ajuns la o situație materială mai bună, își aducea a-minte cu iubire de mamă-sa și o cinstea cu pri-sos din venitele sale.

Haydn nu și-a petrecut tinerețele în jocuri vesele de dragoste. Imprejurările sărăcăcioase și principiile severe, după cari a fost crescut, l'au ferit în tinerețe de cochetării atât de obi-cinuite în viața ușuratică a Vienei.

În anul 1759 a ajuns în sfârșit și el într'o situație mai bună. Pe când era director de mu-zică la contele Morzin îi apărui înainte pentru prima-dată frumșeta femeiască în persoana con-tesei Morzin, pe care o adora cu adâncă admi-rațiune.

În curând cunoscu și iubirea. Intre școlări-tele lui se numărau și cele două fete ale măe-strului de peruci Keller. Pentru cea mai tânără — o fetiță dragălașe și modestă — simți o iu-bire profundă și o ceru în căsătorie. Ea însă nu-i împărtășia iubirea și intră într'o mănăstire, neaflând plăcere în viața lumească. Keller îi oferii atunci pe fata cea mare. Haydn se învoi s'o ia în căsătorie, deși n'o iubea.

În 26 Noemvrie, 1760 se cunună compo-zistul de 28 de ani cu Maria Ana Keller, care era de 31 de ani, în biserica Sfântului Ștefan. Pohl biograful lui Haydn, a caracterizat pe femeie aceasta de femeie „nesuferită, certăreată, fără inimă, risipitoare, bigotă... o adevărată Xan-tippă”.

Ea nu era evlavioasă, dar totuși foarte de-și invita preoți la masă, da multe liturghii, da mai multe ajutoare, decât îi permitea situația. Pentru talentul bărbatului n'avea nici interes nici pricepere. „Ei îi este egal, că bărbatul e pantofar sau artist”, zise odată cu amără-ciune Haydn către Griesinger. În toate chipu-rile căuta răutăcioasa femeie să-și chinue bă-rbatul. Chiar și scrisorile ei, adresate lui Haydn la Londra, conțineau expresiuni supărătoare, în-cât el o numi „Quella bestia infernale”. Numai un caracter ca a lui era în stare, să suportare soarta tristă a unei astfel de căsătorii, pe de-a-supra și fără copii”, constată biograful său Pohl.

Dela o vreme i se făcuse atât de nesuferită prezența Mariei Ana, încât o trimise în pen-zionul învățătorului Stoll în Baden, unde mur-i în anul 1800. Reminiscentele chinurilor suferite trăiră încă mult timp în sufletul său. După 5 ani arată el portretul soției sale violonistului Baillot zicând: „Aceasta este soția mea, care de multe ori m'a scos din fire”.

Sufletul său dornic de fericire îl făcu, ca încă pe timpul, când trăia Maria Ana, să îndrăgiască

...schiubat în defavorul Austro-Ungarie și că aceasta schimbare a fost cauzată în primul rând de tratamentul ce li se aplică din partea guvernului ungar Românilor din Ungaria. Cu toate acestea avertizările și admonițiile cursul rămâne ne-schiubat același. Și dacă se și trezește câte odată Ballplatz simțul, că fac de dragul Maghiarilor joc hazard *Va banque*, totuși nu au curajul să se lupte împotriva. Se tolerează chiar astfel de lucruri ne mai pomenite cum a fost și procedura conștientă față de deputatul român Dr. Alexandru Tisza-Voevod, care procedură — după cum e înscris în corispondența Dvoastră — avea de altcundeva scopul ca să compromită congresul națiunilor ne-organizate din Ungaria, pentru care congres se fac pregătiri. — *Austracus.*

Ședința camerii. Ședința de azi a camerei a început abia câteva minute, în prezența celor 20-30 deputați guvernamentali. Deputatul Hegeles cetește proiectul legii de apropiatăie, Beöthy cetește un alt proiect de lege cu privire la înființarea edificiului direcțiunii polițieneste din capitală, mai cetesc și deputații Pirkner și Nemes câteva proiecte de legi mai puțin însemnate. Președintele propune că — din cauza delegațiilor — ședințele să se amâne până în 14.c., când se va lua în desbatere legea de apropiatăie și eventual se vor depune alte proiecte de legi, cari de asemenea urmează a se vota fără excepție.

Prin urmare proxima ședință se va ținea săptămâna viitoare, Jol.

Modificarea planului de excursie politică. În cercurile politice se afirmă că proiectul excursiei deputaților opoziționiști la Petersburg a fost modificat esențial, întrucât contele Károlyi s'arue ca deocamdată excursia să se facă la Paris, unde e vreme mai plăcută decât la nord, astfel excursioniștii cred că vor petrece mai bine și vor rezolvi chestiuni mai delicate. De altcundeva contele Károlyi sosit din America a fost atins neplăcut de tonul presei guvernamentale, care în legătură cu excursia plănuită vorbia de „truble cari se dau de-a dura spre buzunarul opoziționiștilor”, îl acuzau de trădare față de tripla alianță etc.; astfel pe de o parte se explică schimbarea atitudinii opoziționiștilor, lăsându-se planul înfrățirii cu Muscalii pentru timpuri mai prielnice.

Acum deputații excursioniști lasă să se înțeleagă că prin vizita la Paris nu completează împotriva triplei alianțe: cel mult își arată simpatia față de tripla alianță — ceea ce însă în urma urmelor e tot o căciulă.

...femele. Eta cântăreața Luigia Polzelli, soția unui violinist bolnăvicos.

Când a cunoscut-o Haydn, ea era de 19 ani. Dr. Leopold Schmidt, care încă a scris biografia lui Haydn, ne-o prezintă, ca pe o femeie frumoasă, de statură mijlocie. Ea făcu o impresie atât de bună asupra compozitorului nefericit în căsătorie sa: și împrejurarea, că și ea suferia din cauza căsătoriei ei asemenea nefericite, făcu ca compătimirea lui să se desvolte în iubire. Nu se știe, dacă Luigia îi împărtășia în aceeași măsură iubirea, dar ea era de același gând cu el, să fie unul al altuia când „se vor închide patru ochi”.

Oloria sa mereu crescândă și caracterul său atrăgător poate mai mult spre el, decât personalitatea sa.

Și Luigia, îi exploata bunătatea, ca și fosta lui soție, după a cărei moarte scrisese următorul document: „Eu, subscrisul promit signorei Luiza Polzelli — ca la caz că mă voi hotărî, să mă căsătoresc a doua oară — nu vreau să mă căsătoresc a doua oară — decât pe numita Luiza Polzelli, — și dacă voi trăi ca văduv, promit numitelui Polzelli, ca după moartea mea să-i las o pensiu pe viață de 300 fiorini. Valabilă înaintea ori căruia judecător, subscriu... Josef Haydn”.

La căsătorie n'a ajuns însă; etatea înaintată a lui Haydn și o înstrăinare, care s'a vârit cu înțeles între ei, — între ei, cari odinioară au simțit atât de mult unul pentru altul — a împiedecat-o.

Post-a ea steaua, care i-a luminat anii bărbăției sale, așa a întâlnit el și în etate mai în-

Problema jidovească și poporul român.

De Dumitru C. Moruzi.

V.

Am arătat la începutul acestei lucrări, că afară de curățenia sângelui nostru, a limbei și a datinelor noastre strămoșești, una din cauzele principale care ne-au păstrat dănuirea seculară a neamului, a fost și posesiunea de fapt a întregului pământ cucerit de străbuni. Și adevărat este: căci chiar acolo unde și-a pierdut denumirea de pământ românesc, tot al neamului a rămas, că în marea lui majoritate tot proprietate românească este și astăzi, tot noi Românii de dânsul suntem alipiți; tot noi îl muncim cu brațele sau capitalurile noastre, făcându-l să rodească prin munca noastră; îl adăpăm cu sudorile frunților noastre; hrănindu-ne dintr'insul și printr'insul; și îngropându-ne în țărina lui sfântă, alături cu părinții și strămoșii noștri!

A o rupe cu aceasta datină ocrotitoare care se menține dealungul veacurilor peste tot neamul, chiar în părțile unde nu mai avem putere de legiferare, este deci nu numai o nebulie, ci o primejdie și o crimă națională, precum și o pildă rea, când prin un articol din constituția regelului, dăm puțința unui străin schimonosit român, de a poseda o părticică fie cât de mică din pământul neamului, înainte de a se fi amestecat și prin sânge cu dânsul.

Că acest articol ne-a fost impus este foarte adevărat, dar că redactarea lui a fost cât se poate de nedibace, este iarăș un adevăr tot atât de indiscutabil și o probă:

Cine ne-a impus acel articol sub amenințarea nerecunoașterii statului nostru? Europa. Foarte bine! Dar care era interesul European atât de mare încât s'o silească la o atitudine atât de jignitoare pentru noi, ca amestecul străinătății în constituția noastră internă? Nici un stat din lume nu poate avea interes să înlesnească emigrarea cetățenilor sau supușilor săi într'alt stat căci ar fi o scurgere de putere pentru dânsul din punct de vedere etnic, economic și militar în folosul acelui stat. Prin urmare nu în folosul străinilor veniți la noi din țările cu ființă de stat, se ridică Europa, ci în slăbul interes — pe care-l putem denumi *interes de siguranță generală* — ca să recunoaștem ca al nostru un grup de vre-o 3—400 de

mii de Jidovi, născuți, crescuți și stabiliți în țară și pe care noi ne încăpăținăm a-l privi ca străin, fără ca să aparție vre-unui alt stat recunoscut. Acum în ce chip să-l recunoaștem și ce drepturi să-i dăm, erau chestiuni de ordine interne în care nimene nu se putea amesteca, odată ce așa zisul interes de siguranță generală a Europei ar fi fost satisfăcut. Căci este adevărat că a lăsa peste un sfert de milion de oameni de o rasă atât de prolifică fără nici o naționalitate în mijlocul Europei, ar fi putut deveni periculoasă nu numai siguranței Europei, dar în primul rând siguranței neamului nostru, după cum a și devenit.

Atunci în loc de a studia chestiunea jidovească sub toate fețele ei, fără a cerceta datinele și nevoile neamului nostru, pentru ca pe deoparte să dăm Europei o satisfacție sinceră și cinstită, iar pe de alta să nu jignim întru nimica datinele și puterea de rezistență ale neamului, ne-am socotit foarte dibaci aruncând în ochii puterilor cu nisipul art. 7 care prin naturalizarea individuală împământenește o sută pe când se naște o mie, nedreptățeste pe străinii de viță românească și pe ceilalți străini fără ca soluțiunea cerută de Europa să fi făcut un pas înainte dela promulgarea art. 7 și până astăzi.

Prin sistemul nostru de recunoaștere, am ridicat Basarabenilor, Bucovinenilor, Ardelenilor, Transilvănenilor, Macedonenilor și fiilor celor ce s'au lăpădat de neam dreptul de a-și valorifica dela instanțele judecătorești calitatea lor de Români, moștenită din moși-strămoși, fără a mai bate la ușa corpurilor noastre legiuitoare deavalma cu străinii, și unde n'au ce căuta.

Prin stagiul de zece ani dăm unor străini puțința și indemnul scârbos de a se lăpăda de o bărsie pentru a căpăta drepturi politice și a poseda pământ românesc, fără a se înrudi cu neamul nici peste 10 veacuri de nu o doresc.

În sfârșit cu sistemul decretelor individuale, am făurit un număr neînsemnat de cetățeni Jidovi gata întotdeauna a ne cumpăra prin orice mijloace moșiile strămoșești, a ne învrăjbi între noi și a apăra cu înverșunare prin presa noastră devenită în mare majoritate presa lor — pe coreligionarii lor cari se îmbulzesc la strunga corpurilor noastre legiuitoare! Ce-l dreptul că strunga le pare cam strâmtă și tixită cum este de diferitele piroane ale influențelor binevoitoare cari le cam scarmână lănișoara și de aceea poate răgușesc strigând.

Iată deci și la noi urmarea concepției franceze de Naturalizare: 1. Tăgadă de dreptate,

nalntată încă două femei, cari îl apreciau nu numai ca pe un om ales, ci mai vărtos ca pe un geniu muzical.

Haydn a intrat în serviciul prințului Eszterházy și petrecea cu el când în Eszterház, când în Viena. Aici întreținea legături de prietenie cu familia profesorului de Genzinger. Soția plăcutului medic nu era numai o damă foarte inteligentă, ci și o admirabilă virtuosă la pian. Ea a aranjat simfoniile lui Haydn pentru pian și lui i le-a cântat mai întâi; iar el i-a dedicat sonata sa în Es — „care nu era permis să atingă în mâni străine”. Oplu trimis doamnei Marianne l'a însoțit cu următoarele cuvinte: „Aș avea Măriei Tale atâtea de spus și atâtea de mărturisit, de cari nimenea altul, decât Măria Ta m'ar putea absolve” — iar peste Adagio scrise: „E de mare importanță, ceea ce vreau să expun cu deamănuntul Măriei Tale”.

În fiecare Duminică conveneau în casa dlui de Genzinger Mozart, Dittersdorf, Almbrechtsberger. Cu mare plăcere lua parte și Haydn la aceste „cele mai plăcute conveniri”, unde putea gusta fericirea, de a șede lângă Măria Sa, spre a asculta operele celebre ale lui Mozart, cântate de ea. Scrisoarea sa parte dureroasă, parte umoristică adresată în 9 Februarie 1790 (scurt timp după plecarea sa la Eszterház) ne dă o icoană clară despre relațiunea lui Haydn cu dna Marianne. Scrisoarea sună astfel:

„Iată, acum stau în singurătate-mi, părăsit ca un copil orfan, lipsit de societate omenească, trist, stăpânit de suvenirile zilelor frumoase, trecute, da, durere trecute! — și cine știe vor mai reveni zilele acestea plăcute, convenirile

acestea frumoase, în cari cu toții ne simțim o inimă și un suflet — toate aceste seri muzicale, cari numai închinul se pot, dar descria nu — unde sunt toate acestea însuflețiri? Au dispărut și pe mult timp au dispărut.

Să nu se mire Măria Ta, că am întârziat atât de mult cu scrisoarea mea de mulțumită. Am aflat acasă totul în disordine; trei zile nu stiam sunt oare dirigent, ori servitor de capelă; nimic nu mă putea mângăia, întreagă locuința-mi era deranjată, pianul meu, care altădată îl iubiam, era nestatornic, nesupus, mă enerva în loc să mă liniștească.

Am slăbit cu trei funți, căci bucăturile bune din Viena s'au pierdut încă pe drum. Așa, așa mă cugetam, când trebuia să mănânc în ospătarie în loc de carnea admirabilă de vită o bucată dintr'o vacă de 50 de ani, în loc de ragontul cu găluște un berbec bătrân cu morcovi, în loc de fazanul bohem o bucată de talpă la grătar. Da, da, gândeam în mine, de-aș avea acum cutare bucătărică, pe care în Viena n'o puteam consuma. Aici în Eszterház nu mă întreabă nimenea: „Poțesti ciocoladă cu lapte sau fără lapte, — poțesti cafea — cu ce Te pot servi iubite Haydn — voiești înghețată de vanilie sau ananas?” — În continuu se gândia la prietena lui din departare; cu toate acestea însă o asigura: „Prietena mea, ori cât de mare ar fi, — nu va fi nicicând păcătoasă, pentru că totdeauna simțesc un profund respect față de virtuțile sublime ale Măriei Tale.”

Și în Anglia s'a întâmplat, ca femeii frumoase să se intereseze de Haydn. Ducesa Ulricke, o princesă prusiană de 17 ani, era așa de

2. Ademeniri imorale; pătrunderea pe pământul țării, a capului de coloană al armatei lui Izrail!

Și toate acestea fără ca noi să fi satisfăcut adevăratul interes al Europei, de a vedea odată la un loc, un grup atât de numeros de oameni, străini în lumea întreagă!

VI.

Că poziția jidovilor dela noi nu este tocmai de invidiat, aceasta nu o tăgăduiesc. La prima vedere ea pare chiar nedreaptă; căci, la urma urmei, oamenii aceștia sunt supuși la toate sarcinile și birurile deopotrivă cu noi, inclusiv impositul de sânge, fără a se putea bucura de unele drepturi exclusiv rezervate nouă. Fiind priviți ca străini, sunt supuși unor legi restrictive care îi privesc numai pe dânșii.

Din această nedreptate, — care, o repet, este numai aparentă, după cum o voi proba o mai la vale — cetățenii jidovi și cu jidovii doritori de cetățenia dela noi, uniți cu Izraeliții naturalizați din alte neamuri și-au făcut o armă împotriva noastră, acuzându-ne în fața lumii civilizate de barbarie și persecuție religioasă, mai amestecând și două religii creștine deosebite, pentru a reinvia ororile medievale ale inchișiției catolice, în fața opiniei publice universale, care nu ne-a cunoscut niciodată.

Stăpânind marea finanță Europeană și prin presa lor pregătind din vreme opinia publică mondială, nu le fu greu, la tratatul din Berlin, ca printr'un Englez neaș ca D'Izraeli și un Francez tot atât de neaș ca Wadington, să dea unui mic interes de siguranță generală, proporția uriașă de mare interes general european, întemeiat pe libertatea cultului, și a egalității și pe baza acestor mari principii — pe care nimeni nu le contesta în România — să siluiască conștiința și libertatea unui mic stat abia născând, siluindu-l a lua o măsură primejdieoasă existenței sale naționale și economice. Par'că libertatea cultelor și a cultului Mozaic, nu ar fi existat în cea mai largă accepțiune a cuvântului cu mulți ani — așa putea zice cu multe veacuri — înainte de a fi adoptat regimul constituțional? De cum s'au adunat câteva sute de jidovi la noi, nu și-au avut totdeauna școlile și sinagogile lor? Le-a spus cineva ceva? Numai atunci când prin sistemul lor de trusturi și de camătă au exasperat poporul, s'au distrus două

sinagoge: una în Moldova și una în Muntenia; și acestea nu împotriva cultului, ci împotriva cametei jidovești, — dar și atunci guvernul înăduși răcoala cu asprime, și a răsplătit cât nu făceau ele cele două clădiri distruse.

Cu dragă inimă am da Ovreurilor noștri drepturi egale cu noi; le-am construi sinagoge, cum am construit Geamia Mahometană din Constanța, seminare ca cel din Medgidia; le-am plăti rabinii și hahamii; ba le-am permite chiar, ca pe locul halei de vechituri din capitală, sau în vestitul Târgu Cucului dela Iași, să reedifice minunatul Templu a lui Solomon — căci sunt destul de bogați astăzi pentru a-și oferi acest lux — dacă legea lor ar avea numai caracterul unei religii. Și aceasta cu atât mai lesne, că Biblia o revendicăm și noi, și catolicii și protestanții de ori ce rit sau sectă.

Dar ca într'o țară mică, cu o populație de nici opt milioane, să permitem, sub cuvânt de libertatea cultului, unui grup de peste $\frac{1}{4}$ de milion și atât de prolific ca a jidovilor, ca alătura de constituțiile noastre schimbătoare, să mai aibă altă imuabilă, cu ideal deosebit, cu legi aparte, cu sancțiuni și pedepse medievale, zică însuși jidovii, dacă este cu puțință? Libertatea cea mai deplină de conștiință și de culte, da, cu dragă inimă și cât poftesc. Libertatea însă a talmudului, a unui ideal național a parte, a solidarizării împotriva intereselor economice ale țării, **aceasta niciodată!!**

Inchine-se lui Iehova căruia ne închinăm și noi; inchine-se lui Baal sau Vițelului de aur la cari s'au mai închinat în vremuri; e treaba conștiinței lor și nu e treaba noastră. Nu putem însă tolera în Țara noastră altă constituție alte legi cu alte sancțiuni decât constituția și legile românești; nici o altă sancțiune decât cele prevăzute în codul penal și nici alt ideal pentru cetățeanul român decât idealul național românesc!

O fi făgăduit Dumnezeu, în vremuri, popoului Izraelitean stăpânirea asupra tuturor popoarelor, dar se vede că nu s'au arătat vrednici de dumnezeiasca făgăduință, deoarece tot El l'a împrăștiat în largă lume; iar Izraeliții s'au pierdut în neamuri străine. Așa că jidovul care în curățenie de gând, cere încetățenirea într'un neam străin, nu mai este jidov și personal Iehova nu i-a făgăduit niciodată nimica. Păstrându-și deci idealul lor de **popor ales**, naturalizații de religie mozaică din orice stat, dovedesc lumii că au cerut naturalizarea cu gând ascuns și prin faptul acesta tradează popoarele care i-au înfiat.

Dela procesul din Sătmar.

— Dela trimisul nostru special. —

Dr. Ioan Ciordaș

advocat în Beiuș, însărcinat să lămurească chestia din punctul de vedere al dreptului canonic, atinge, în preludivul discursului, coarde de cald sentimentalism, și de duioasă poezie. Dl Ciordaș e fiul preotului din Dob; acel preot care nu de mult scăpase din inchișoriile Seghedinului, vârit acolo pentru „agitatie”. Dobul a fost ultima gară a lui Jaczkovics, în turneul său din săptămâna cea mare.

Pe cât de ingenios a fost dl Dr. Ciordaș în aplicarea dreptului bisericesc, pe atât de emoționante și de înălțătoare au fost cuvintele sale de introducere, spuse cu rar elan, într'un graiu maghiar mai mult decât literar. De aceea am zis, că dânsul pare a fi vorbit acuzațiilor.

„Călătorul pe care soartea îl mână spre Sătmar — începe Dr. Ciordaș — se va opri cu mirare în fața unei colonne comemorative, și va ceti cu evlavie slovele ce vestesc decenii de lupte înverșunate pentru limbă și credință, de acuma-s câteva sute de ani. Vai, grele dar frumoase zile au fost acele. Sesurile Moftinului („Majtényi sik” — atât de des cântat în bogata poezie curuțească!! N. Cor.) au răsunat pe acele vremuri de chiote de biruință. Dar încurând ele au fost năbușite în sânge și oastea lui Rákoczy se risipi.

Rețeta de atunci a puterii era: **să aducem țara în tătă la sapă de lemn, apoi s'o facem nemțească și pe urmă catolică**. Rețeta de astăzi cam tot aceeași. Atata deosebire doar, că astăzi catolicismul pare a se confunda cu maghiarismul, și astăzi, în locul tendințelor de reformare, se caută a se catoliciza catolicismul!!

Micii și marii Kolonics-i ai epopeii noastre distrugă și ei sufletele băștinășilor de pe istoriile suri ale Moftinului. Vor să intimideze, vor să — Și în sufletele sfărimate vor să sădească legă ghieră de spirit vechi grecesc. (Ungurește: „a lelki roncsba ógörög szellemü magyar hitéletnek belehelni”. — Dau în original acest fragment frază, ca model de limbă ungurească poetică.)

S'a repetat istoria: un război de apărare purtat însă până la sfârșit în cadrele rezistenței. Patru jandarmi călări, un popă și un solgăbirăz zice „scenă de operetă” dacă nu s'ar fi sfârșit trist! — iată cum s'a încercat înfrângerea țărilor de curuți. O depeșă către procuror, și ea a fost gata.

Analiza retrospectivă a evenimentelor ne va că și de data asta s'a purtat un **război pentru**

Ca totdeauna, când lupta se dă pentru ideal, vîngătorul să nu uite porunca legilor morale. Răvnească răzbunarea, să nu se cugete la perdă învingătorul să nu caute a învinge de două ori caute a face uitate loviturile primite, să dea să împace.

Revoluția franceză s'a iscat pentru apărarea ideii, împotriva căreia se ridică acum pro-

Ideia națională s'a deșteptat la Români și ghieri în același timp.

Indrăznelii credincioșilor din Moftin avem tătămi, că episcopia dela Hajdudorog până în ziua nu e un fapt împlinit. Fără de cutezanța lor s'ar trata de revizuire.

În ordinea aceasta de idei, — ținând seamă de rețeta unei lupte pentru existența națională — trebuia să caseze procesul. Nu de aia să ne doară cine a prins în mână furcă și cine prăjină, — făcută de popor se înecă de obicei în sânge! — noastră să fie grija de a nu lăsa pe nime să sule de vină și fără de rost!

— Odinioară dreptul canonic era singurul Biserica făcea dreptate, biserica întrona pe care, că puterea clericală mai vrea și azi să frânturile măcar din vechile prerogative, și uză toate mijloacele pentru a stăpâni și în cele lumii pra credincioșilor. Astfel se explică o vizitație nică... sub escortă de jandarmi.

Dar numai sofizmele cele mai riscate au bisericanilor puterea lumească. Adevăratele legi acești cuprind dispoziții tocmai contrare. Așadar „instrucții papale” (citează din coduri speciale clară hotărît că insultele făcute fețelor bisericești fi reparate numai înaintea instanțelor bisericești, tru astfel de insulte nu se pot dicta pedepse lumești instanțe civile. Vinovatul jignește ordinea divină, urmare și pedeapsa poate fi numai de ordin intern, sufletesc. Biserica însași revendică pentru decarea în astfel de cazuri.

Ce spirit creștinesc poate stăpâni în o biserică cere răzbunare, care sbiară după jandarmi, ca funde în temnițe pe cel, cari i-au greșit?...

Din raportul lui Jaczkovics nici nu pare că el ar fi dorit urmărirea „revoluționarilor” Moftin. El cere numai ca dosarul să fie trimis în lă de culte. Ministrul e acela, care a dat por se pornească răzbunarea. Am informație pozitivă pre asta.

(Aci Dr. Ciordaș citează cazuri din practica spre a dovedi, căt de adânc se respectă por de a lăsa bisericești pedepsirea credincioșilor)

Legile noastre bisericești nu cunosc funcția „inspector școlar suprem”, calitatea în care e Jaczkovicz, prin urmare el nu este autoritate. Regulamentele bisericești gr.-catolice române, 108, cunosc numai inspectori școlari districtuali topopii. Pe aceștia îi institue ordinariatul (Dr. daș cetește textele referitoare. Le cetește rom timp mai îndelungat, apoi le reasumează, pe ungurește. În modul acesta limba românească netulburată de pe băncile apărătorilor ceesei procedura penală ar fi oprit. Cor.) Cine l-a înv Jaczkovics cu titlul și funcțiunea de inspector general? Episcopia de Hajdudorogh până în azi nu are ordinariat!!! O singură parohie în înștiințată prin circulară, despre instituirea rului în mod legal.

Procurorul în adevăr e un „străin distins”, și-a luat nici cea mai elementară osteneală, de legile bisericești.

Legislația canonică mai are apoi un punct prudentia pastoralis. Le-a realizat oare viora kovicz prescripțiile ei? Oare, cel ce ia toiașul la apostolie în numele lui Isus, se cuvine să-l do tovarăș pe solgăbirăul urgisit de toată lumea.

incântată de ființa și operile lui, încât odată a stat dela 10 până la 2 ore noaptea lângă el, ascultând melodiile compozițiilor sale.

Soția unui mare admirator al său, a lui mister Shaw — după spusele lui Haydn „cea mai frumoasă femeie, pe care am văzut-o cândva” — a dispus să i se brodeze cu aur numele pe panglicele, cu cari se decora.

Mai adânc însă impresionă pe măestru iubirea caldă și profundă a Mrs. Schröter, văduva unui componist mai puțin cunoscut. Entuziasmată de operile lui Haydn, îi căută cunoștința, spre a-și perfecționa cântarea sub conducerea lui. În curând ea admira în el și pe om. În scrisori numeroase, cari mai există încă, își arăta ea iubirea față de el. Pline de patimă erau scrisorile, pe cari le scria femeia aproape de 60 de ani componistului de aceeaș etate: „Inima mea a fost și este plină de iubire pentru Dta; dar prin scris nu se poate exprima nici pe jumătate iubirea mare și devotamentul meu față de Dta”.

Grija gingașe, ce i-o purta, o exprimă prin următoarele cuvinte: „Scumpul meu, dacă ai ști, căt de prețioasă îmi este fericirea Dtale, mă măgulește gândul să cred, că și Dta te-ai sili atât pentru mine, căt și pentru Dta să te îngrijești”.

Când mai târziu arăta Haydn scrisorile acesteia picturului Dies, zise explicându-i: „Scrisorile unei văduve din Londra, care m'a iubit, ea era o femeie frumoasă și dragălașe deși a-vea 60 de ani, pe care aș fi luat-o și în căsătorie, dacă aș fi fost pe atunci liber”.

Așa străbat sentimente gingașe față de femeia viața lungă și bogată în muncă a lui Haydn. Dar o iubire inflăcărată și pătimașe nu era în natura lui. Iubirea pentru el n'a fost nici fericire cerească, nici chin infernal; a fost o mângăiere, care îi înviora inima, o plăcere, care îi lumina ca un soare ființa sa...

Trad. de Letiția Pavel.

De mortuis nihil nisi bene. Academia maghiară de științe permite a se face abatere dela proverbul citat, din interese științifice. Eu nu mă voi abate nici în interesul științei, nici în interesul adevărului, voi analiza strict numai darea de seamă făcută de însuși Jaczkovics.

Șiți despre ce face el dare de seamă? Ați crede poate că despre spiritul credincioșilor, despre păsurile și dorințele lor? Doamne fer! Problema, ce-l agită, este exclusiv felul cum s'a prezentat preoților... Pretutindeni s'a prezentat cu vorbe dulci pe buze, și-a spus numele adăugând că a fost coleg de școală... Așa la Reaighea, așa la Moftin... așa ar fi făcut și la Sanislău, dacă nu s'ar fi fost prezentat cu o zi înainte pe tren... Pe semne cunoștea principiul lui Madarassy, auzit alaltăieri aci, că dacă zice: „eu sunt pretorele entare”, și somează pe cineva să-și spună numele, iar acesta tace, atunci se comite o contravenție...

Dar prezentarea aceea, acolo la altarul bisericii din Moftin a trecut peste toate răbdările. La altar se prezintă numai tainele cele sfinte, trupul și sângele Domnului!!! Vă mai mirați de revolta oamenilor? Jaczkovics s'a făcut vinovat de un grav delict canonic, deoarece el, fiind preot, n'avea drept să intre la altar decât în ocazii.

De pretorele Madarassy nu mă mir. El se încredea în trăsura fișpanului, cu care veniseră, și care pentru el era un fel de moaște. Procurorul spune, că „motive tehnice neprevăzute”... au silit pe Jaczkovics să încerce înainte de amiază vizitația anunțată pe după amiază. Am aflat, ce sunt acele motive tehnice neprevăzute... Trăsura fișpanului era ocupată după prânz!!!

Intreb din nou: Vă mai mirați de revolta generală? Nu vă mirați. Cine-și face vizitele culturale cu predilecție în societatea jandarmilor — când 7 când 14 — zău nu poate fi întâmpinat mai prietenos.

(În partea următoare a discursului, Dr. Ciordaș arată, „cu arme luate din arsenalul intelectual al procurorului” — vorba d-sale — netemeinicia acuzei, în special lipsa de identitate a pretențiilor făptuitorii. Apoi continuă.)

În Dob, a doua zi după cele petrecute în Moftin, a fost o revoluție cu mult mai strașnică. Feciorii au desarmat pe jandarmi, iar pe vicar l-au colorat cu ouă cloște. Investigația s'a introdus, dar procurorul a încheiat dosarul și l-a pus în arhivă. Crima moftinenilor nu e nici pe un sfert atât de gravă. Ce-o fi cu consecvența, ce-o fi cu egalitatea în justiție, domnule procuror???

Câteva cuvinte despre „agitația” lui Grigore Cadar. Bietul de el se seamănă cu punctul la sfârșitul propoziției. La o jumătate de an, după chinuirea celorlalți s'a scotocit și „agitația” asta pe lângă cele multe. Ca punctul, la sfârșitul propoziției. S'ar putea tăcea propoziția și fără de el, și s'ar putea începe o nouă propoziție în dragă voce, dar de ce să lipsească decoratia?

Puterii de stat l'a făcut un rău serviciu prin acest proces. Când cu discuția parlamentară a chestiei naționalităților, primul ministru s'a plâns că astăzi fiecare diornist umblă să salveze patria... Il rog și eu pe cel care îl denunțase pe Cadar, uzând de cuvintele primului ministru: „Domnule Penyigel, bate-ți d-ta capul cu registrele d-tale cadastrale, dar lasă salvarea patriei în grija altora!”... Și apoi ce dovezi! „Mulțimea” în fata căreia agita Cadar în curte, erau oameni cari treceau grăbiți pe stradă, la distanță de 30—40 de pași, cum spun martorii. Eu cunosc telefonare, cunosc telegrafie, cunosc și telepatie, dar teleagitația... numai astăzi mi s'a dat să o cunosc.

Îmi termin pledoarul, cerând achitarea acuzărilor, și aducându-Vă aminte de cuvintele adresate Românilor, după terminarea procesului Memorandumului, de către procurorul din acel proces:

„Domnii mei! Osândiți sunteți d-voastră, dar procesul l-am pierdut noi!”

Cruțați opinia publică de o nouă deziluzie!

Cellați apărători

Fiind rugați să termine înainte de amiază, ca pe după prânz să se poată publica sentința, au tratat materialul în cadre mai restrânse.

Dr. Petru Poruțiu, avocat în Bistrița, a făcut cunoscut cele trei documente istorice, prin cari se garantează independența bisericii unite. Dr. Poruțiu a avut deasemenea românește textele citate din documente. Din contractul unirei a scos următorul pasaj: „Inse întru acesta chipu ne unim și ne marturisim a fi membrurile santei Catholicescăi Biserici a Romei, și pe noi și remasțiile noastre din obiceiul bisericii noastre a reverenței se nu ne clătosea: ci toate cere-

moniile, serbatorile, posturile cum pan acumă asia de acum înainte sa fimu slobodi a le țiene după calendarulu vechiu: si pre cinstitul Vladic a nostru Athanasie nime pan în moartea santiei Sale se n'aiba potere alu elati din scaunula santiei sale. Ci togmăi de i se-aru templa mörte se stee în voi'a Soborului pre cine aru a lege sa fie Vladica, pre care santia sa Pap'a si înaltiatulu imperat se-lu întarésca, si Patriarchul de sub bl-ruintia înaltiei sale se-lu chirotoneasca, si dregatoriloru Protopopiloru, carii sunt si vor fi, nici întrunu fel de lucru nime se nu se mestece, ci se tie cum si pan' acumă. Au de nu ne voru lasa pre noi si pre remasțiile noastre intru aceasta asiedare, pecetile si iscaliturile noastre care am dat se n'aibă nici o taria. Care lucru l'amu întaritu cu pecetea metropoliei noastre pentru mai mare marturie”. Iar mai apoi:

„Si asie ne unimu acei ce-s scrisi mai susu cum tōta legea noastră, slujba bisericeii, liturgia si posturile si darul nostru se stee pre locu. Er' de n'aru sta pre locul acela NICI ACESTE PECETI SE N'AIBA NICI O TARIE ASUPRA NOASTRA, si Vladic'a nostru Athanasie se fie în capu si nime se nulu halbutalucească”.

După asta Dr. Poruțiu a reprodus pasajele mai importante din bulla papală „Ecclesiam Cristi”, prin care se înființează mitropolia autonomă dela Blaj, și pe urmă vorbele nemuritorului Leon XIII, din enciclica Sa trimisă cu prilejul serbărilor dela bicentenarul unirei, „Praeclara gratulationis”: Nici n'aveți să Vă îndoiți, că pentru trecerea la S. Unire, Noi, sau Următorii Noștri vom face vre-o stîrbire în drepturile voastre, în obiceiurile rituale ale ori căreii bisericii. Pentrucă aceasta a fost și va fi totdeauna tradițiunea Scaunului Apostolic, să păstreze obiceiurile și moravurile oricărui popor”.

Admirabil argumentase Dr. Poruțiu și cu autori germani — Koehler și alții — pentru a spulbera veracitatea anticipată de tribunal martorei Madarassy. Memoria martorilor, mai ales ale celor atinși de evenimentele văzute, este alterată în măsură extraordinară.

Cetirea în românește a celor trei documente, făcu o impresie adâncă asupra auditorului. În sufletele acuzărilor se deșteptau senzații istorice. Dr. Poruțiu fixă atunci concluzia: când drepturi atât de străvechi și atât de scumpe tuturor sunt atacate fără cruțare, oare să nu fie legitimă apărarea, uzând ea de orice fel de mijloace???

Prețioase comparații făcu Dr. Andrei Dobossi, avocat în Sătmar, apărătorul dela începutul inchiiziției, între procesul Rutenilor trecuți la ortodoxie, și între acest proces. La ruteni preoții au fost de vină la toate: ei au părăsit turma. Pe credincioșii anexați cu deasila la Hodorog i-a ferit Dumnezeu de acest dezastru: preoții lor au rămas în frunte, în toate zilele de restrițe! Ar fi fost dureros să nu fie așa. Românul își face educația în biserică, mai mult decât în școală. Din vârsta de fraged copil el cântă în strană. Aceste legături intime între viața lui de toate zilele și între credință, îl fac atât de îndârjit față de atacurile îndreptate în contra bisericii.

Dr. Aurel Bohățiel, avocat în Baia-mare a luat apărarea minorilor. A fost scurt dar plin de temperament.

Discursurile domnilor Dr. Lazar și Dr. Ciordaș au fost ascultate de presidentul general al tribunalului, care sta în ușa cabinetului de consultație, și de avocatul Kelemen, vechi deputat și orator parlamentar. — acela, care la discuția tratativelor cu Românii, voind să demonstreze că a sosit „era valahă” a strigat batjocoritor, în parlament, românește: „Să trăiască domnu Tisza”.

Oare el, și toți cei de pănura lui, au mai prins nițică minte, după cele auzite și văzute? Ne putem oare mângăia măcar cu atâta profit pe urma atâtor suferințe?

Din Calvarul nostru.

Prigoniri fără sfârșit. — Un mare proces de agitație pentru un manifest către Români din comitatul Aradului. — 11 acuzați.

Arad, 8 Mai.

Abia s'a terminat procesul monstru dela Sătmar și, iată, în curând vom asista la un alt mare proces de „agitație” în contra statului „unitar național, maghiar”, intentat colegului nostru de redacție, d. Constantin Savu, redactorul responsabil al ziarelor „Românul” și „Poporul Român”, precum și dlor:

Dr. Ștefan C. Pop, deputat dietal,

Vasile Goldiș, directorul ziarului „Românul”,

Sava Raicu, directorul băncii „Victoria”,

Dr. Iustin Marșieu, avocat,

Dr. Cornel Iancu, avocat,

Dr. Ioan Nemet, avocat,

Dr. Sever Ispravnic, avocat,

Dr. Romul Veliciu, avocat,

Dr. Gheorghe Crișan, avocat,

Dr. Alexandru Stoinescu, avocat,

— ca membri ai comitetului executiv ales în ziua de 4 Oct. n. pentru conducerea alegerilor comitatense, — pentru un manifest adresat „Către Români din comitatul Aradului” și publicat în ziarele „Românul” și „Poporul Român”. — E un îndemn la luptă, o chemare adresată Românilor din comitatul Aradului cu ocaziunea alegerilor pentru congregație. Nimeni nu ar fi crezut că autoritățile maghiare vor descoperi „agitație” și atunci, când i se spune țaranului român să-și dea votul pentru sângele său și să nu-și terfelească cinstea.

Dăm cu socoteală că acest proces de agitație, în vederea unei condamnări sigure, s'a intentat cu vădita intențiune de a discredită — după părerea lor — pe conducătorii noștri români din comitatul Aradului.

Vom vedea și acest proces monstru pentru un apel electoral, în care nici pomenire nu se face de Unguri ori de altă naționalitate, ci se proclamă lupta electorală „cu armele legii”, în contra „guvernanților noștri”, cum se spune în acest manifest electoral. Procesul acesta de agitație nu poate avea alt suțet, decât că fruntașii noștri „au agitat” pe Români, ca să țină cu partidul național român. Dar în fericita Ungarie totul este posibil, și astfel ne putem trezi că suntem condamnați pentru lesa Majestate în urma indemnului nostru ca alegătorii români să aleagă la comitat pe candidații partidului nostru național.

Știrile zilei.

Prințul Carol la Livadia.

București. — Prințul Carol a sosit ieri din Berlin la București. Către sfârșitul acestei luni prințul Carol va pleca la Livadia, unde va petrece timp mai îndelungat ca oaspele familiei țarului.

Talaat bey la București.

București. — Talaat Bey va sosi în 10 Malu la București. În cercurile diplomatice și politice de aici acestei vizite i se atribuie o mare însemnătate. Se crede, că obiectul pertractărilor, ce vor avea loc între Talaat Bey și guvernul român, îl vor forma diferendul turco-grec și că guvernul român își va oferi serviciile sale pentru înlăturarea acestui diferend.

O jumătate milion pentru țaranii nevoiași din Bucovina.

Cernăuți. — Ministerul de interne a înștiințat prin un emis guvernul local, că guvernul central va pune la dispoziție din mijloacele de

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o obosală dar
Administrației noastre li poate fi de
mare folos. — Administrația noastră
roagă pe toți ceice târguiesc și com-
andă din articolele anunțate în
foaie noastră, să amintească că firma
a cotit-o în ziarul acesta.

ajutorare ale statului suma de 500.000 coroane, cari să se împărtească ca împrumuturi fără camătă țăranilor ajunși la nevoie din pricina recoltei rele din anul trecut. Mărimea împrumuturilor s'a hotărât cu suma de 200—500 cor. cari vor trebui înapoiate în 10 rate anual, deci tocmai prin 10 ani. Împrumuturile se vor da de-a dreptul fără mijlocirea băncii țării. Cu executarea (desfacerea) acestei acțiuni se va încredința despărțitura (departamentul) cultural al guvernului.

Se crede că chiar în săptămâna aceasta se va putea începe cu acordarea împrumuturilor.

Votearea bugetului de războiu.

Budapesta. — În ședința de azi a subcomisiei de războiu ungară ministrul de războiu *Krobatin* a răspuns la discursurile oratorilor. Ministrul mulțumește raportorului pentru lămuririle temeinice ce le-a dat și spune că armata fiind un organism viu, trebuie să se desvolte mereu. Declară că va avea întotdeauna în vedere principiul parității și va fi cu considerație la puterile celor două state ale monarhiei. Cu desvoltarea armatei cresc și pretențiunile și din fața acestora nu se poate exclude, dar accentuiază că va observa cadrele stabilite de delegații.

Privitor la fortificații notează, că nu se poate atribui nici un caracter ofensiv faptului că conducerea armatei începe acum lucrările pentru ridicarea de fortărețe la ori care graniță. Răspunsurile ce le dă la întrebările delegațiilor *Chorin* și prințul *Windischgraetz* privitoare la noile formațiuni roagă ca să fie privite ca declarații confidentiale. Răspunzând delegatului *Windischgraetz*, ministrul spune că armata nu face politică. Intru cât vor permite puterile economice ale țării, dacă se vor îmbunătăți salariile funcționarilor civili, foarte natural că se vor urca și salariile ofițerilor.

Există lipsă de ofițeri în armată, dar răul cel mai mare e lipsa de subofițeri.

După aceasta excludându-se auditorul, ministrul de războiu dă lămuriri confidentiale.

Terminându-se ședința secretă contele *Stefan Tisza*, după o scurtă polemică cu delegatul *Windischgraetz* în chestia discutării prealabile a bugetului în consiliul de miniștri secret, accentuiază necesitatea desvoltării treptate a armatei, dar așa ca să nu provoace nervozitate și neliniște.

După o scurtă vorbire a delegatului *Windischgraetz* se votează bugetul pe anul 1914—15.

După vorbirile delegațiilor *L. Okolicsányi* și *Eugen Miklós* se primesc și răspunsurile ministrului.

Francisc Kabos face cunoscut apoi raportul subcomisiei industriale la care ia cuvântul delegatul *Chorin*.

Ministrul *Krobatin* aduce la cunoștință că noua lege militară se va pune în aplicare în Iulie 1914 și apoi votându-se și creditul suplimentar de 6 și jumătate milioane, ședința se întrerupe până după amiază la orele 4.

Redeschizându-se ședința, delegatul *Darvai* vorbește la poziția cheltuielilor ordinare despre modalitățile cum s'ar putea câștiga ofițerii un venit lateral fără să fie periclitati a-și pierde postul în armată. Generalul *Tamassy* răspunzând în numele ministrului de războiu spune că se vor lua măsuri pentru ameliorarea situației materiale a ofițerilor.

Delegatul *Okolicsányi* vorbește despre reducerea serviciului militar și spune că soldații cari au servit doi ani să fie întrebuințați în scopuri de colonizare.

Pe rând se votează apoi toate pozițiile bugetului de războiu.

Marina engleză în apele austro-ungare,

Triest. — Ieri admiralii și ofițerii superiori ai marinelor engleze și austriace au făcut o excursiune la *Lipizza*, unde au cercetat herghelia statului. Directorul hergheliei a dat un mare banchet în onoarea oaspeților.

Fiume. — Guvernorul Fiumei contele *Wickenburg*, a dat o masă în onoarea ofițerilor englezi și austriaci în palatul guvernial. Guvernorul a închinat în sănătatea Majestății Sale regelui *George V* al Angliei, iară *Borret* comandantul vasului de războiu „*Warrior*” a toastat în sănătatea împăratului *Francisc Iosif I*.

Demonstrații antiaustriace în Italia.

Roma. — În Roma, ca și în mai multe orașe ale Italiei, au avut loc mari demonstrațiuni împotriva Austro-Ungariei pentru chipul cum sunt tractați Italienii din orașul *Triest*. Demonstrații au fost mai ales studenți, dela universități și licee. Ministrul președinte *Salandra* a primit ieri o deputațiune a studenților sfătuindu-i să înceteze cu demonstrațiunile, cari nu pot să ajute nimic, dar compromit creditul politic al Italiei. Ziarele mai serioase își dau silință să reducă însemnătatea demonstrațiilor și spun că acestea nu vor schimba relațiile prietenești dintre Italia și Austro-Ungaria.

Epiroții și Albania.

Viena. — La intervenția comisiunii internaționale de controlă în Albania se fac încercări de a se găsi o soluție a chestiei Epiroților. Președintele guvernului revoluționar al Epiroților *Zografos* a primit să intre în tratative cu reprezentanții guvernului din *Durazzo*. În acest scop ostilitățile din ambele părți au fost sistate. Comisiunea internațională în *Santi-Quaranta* va aduce la cunoștința exmișilor lui *Zografos* concesiunile oferite din partea guvernului albanez. Puterile mari au promis guvernului din Atena, că vor interveni, pentru ca Grecii Albaniei să primească garanțiile necesare pentru asigurarea naționalității lor.

Sârbi în Albania.

Viena. — „Corespondența Albaneză” anunță din *Durazzo*, că trupe sârbești spre nord-vest dela *Dibra* ar fi intrat pe teritoriu albanez ocupând dealurile, pe cari le fortifică prin tunuri.

Ședința subcomisilor de externe austriacă.

Budapesta. — În ședința de azi a subcomisiei de externe austriacă, continuându-se discuția asupra expozeului ministrului de externe, delegatul *Kadlcak* (Ceh din Moravia) critică expozeul și mesajul de tron și spune că deși încordarea situației internaționale a mai slăbit totuș e necesară înarmarea, neobservându-se decât cum nici pe piețele economice, că s'ar fi restabilit pacea. Ocupându-se cu chestiile politice interne afirmă că direcția politică de azi e tot pentru menținerea supremației germane și maghiare.

Delegatul *Dr. v. Langenhan* spune că privitor la politica monarhiei față de România se face iarăș greșală a se atribui o importanță numai poziției cercurilor oficiale, deși dispoziția popoarelor este azi mai puternică și decât cele mai tari guverne. Speranța monarhiei în România se mai sprijină numai pe aceea, că în România va străbate convingerea că nu e interesul ei ca să se arunce în brațele Rusiei.

Nu poate înțelege atitudinea unor politicieni maghiari, cari caută apropierea cu Rusia, deși aceasta e numai în defavorul maghiarilor. Ungaria are un interes deosebit ca să se mențină actuala alianță.

Delegatul *Klofac* critică expozeul din punct de vedere al Cehilor. Mai vorbesc încă delegații *Grabmayer* și contele *Clam-Martinitz*.

Budapesta. — Paralel cu subcomisia de externe a ținut azi ședință și subcomisia de război austriacă continuând discuția asupra bugetului de război.

„Slovensky Dennik” despre discursul ministrului Jankovich.

Budapesta. — „Slovensky Dennik” se ocupă la loc de frunte cu discursul din urmă al ministrului de culte și instrucțiune, *Béla Jankovich* exprimându-și bucuria că limba slovacă se va introduce la institutele de învățământ mai înalte. Ziarul național-slovăcesc accentuiază însă, că cu toate aceste Slovaci nu-i permis să renunțe la lozinca lor: copiii să și-i trimeată în școlile cehe, până când nu se vor ridica iarăș școlile proprii slovacesti.

Vizita Țarului la Londra.

Paris. — „Le Temps” e informat că țarul însoțit de fiica lui mai mare, *Olga* va călători la toamnă la Londra pentru a-i face vizită regelui Angliei.

Se svonește că aceasta călătorie ar fi în legătură cu o eventuală căsătorie a fiicei mai

mare a țarului cu prințul de Wales, fiind acesta cam de o etate cu marea ducesă *Olga*.

Mare incendiu în Viena.

Viena. — În *Florisdorf* s'au aprins azi seara rezervoarele de petrol. Focul a izbucnit ridicându-se în aer colonne înalte de flăcări cari luminau întreagă împrejurimea. Au fost ordonați la fața locului toți pompierii din Viena și 2 regimente de soldați.

Serbia vrea să statifice căile ferate orientale.

Belgrad. — Ziarele sârbești ocupându-se cu chestia căilor ferate orientale scriu că guvernul sârbesc plănuiește statificarea acestor căi ferate.

Viena. — „*Neue Freie Presse*” se ocupă în numărul său de azi cu planul guvernului sârbesc de a statifica căile ferate orientale de pe teritoriul sârbesc și spune că Austro-Ungaria nu va putea lăsa aceasta în nici un caz deoarece aceste căi ferate sunt cheia drumului la Marea Egeică pentru monarhie.

Financieri englezi îl îndeamnă pe Huerta să abdice.

Londra. — Financieri englezi interesați la isvoarele de petrol din Mexico au intrat în tratative cu președintele *Huerta*, căruia i-au îmbrățit o sumă mai mare de bani pentru ca să abdice și astfel să se restabilească iarăș pacea pe teritoriul mexican. Financierii au depus suma promisă la o bancă din Paris.

Sinodul episcopilor sârbi.

Carlovăț. — Episcopul *Miron Nicolici* a convocat pe toți episcopii sârbi la un sinod pe 8 Mai când se va discuta chestia restabilirii autonomiei sârbești și convocarea congresului care-l va alege pe patriarh. Alegerea patriarhului — după cum se anunță — va avea loc mai târziu la toamnă.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 8 Mai 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: urcarea temperaturii, în unele locuri ploi.

Prognostic telegrafic: cald, la răsărit ploi. Temperatura la amiază a fost: 19.2 C.

„România ultrașovinistă” Incalificabilul patriot perciunat dela „Az Est” astăzi pentru a treia oră improașcă cu noroi autoritățile și oficialitățile din România. Acum se vaiera în gura mare că România nu ridică gimnaziile și universitățile pe seama Ciangăilor și servitorilor maghari venetici, ba cei mai mult în școlile maghiare de acolo, subvenționate de aici, nobilele podozite pribegite ale lui *Árpád*, sunt nevoite a învăța și odioasa limbă valahă. Imploră ajutorul divin și intervenția oficială a guvernului ungar pentru ca să înfrâneze șovinismul sălbatic al oficialităților românești, ori pretinde ca să se ia măsuri drastice față de Valahii toleranți în țara ungurească.

Dacă l-am lua în serios pe misericordiosul patriot i-am putea răspunde să nu se facă de risul lumii cu astfel de combinații și comparații i-am spune că noi putem avea aici ceva mai multe drepturi decât le-ar compete bunăoară birjarilor maghari venetici din București, ori ovreilor nomazi și paraziți; i-am spune că pretindea cel puțin egala îndreptățire cu neamul protejat de el, care ne-a aflat aci moșneni cu gospodărie întemeiată de sute de ani, când a năvălit călare ori cu traista în băț din stepele asiatiche...

Dar nu îl învrednicim de atâta atențiune și îl lăsăm să plângă cu lacrimi de crocodil pe ruina gloriei efemere a neamului ales.

Pentru ca să fie de tot ridicol, mai menționăm o exclamație elegică, care jidănașul o pune în gura Maghiarilor stoici, măcelăriți eventuale de Valahii din Ardeal, cărora li se dă frâu de acțiune:

— Ehe! Românii au fost șovini barbari, iar (Ungurii) posedam cultură apuseană...
„O fi înțeleg-o întors!

Regele Nichita, în calitate de socru, e cât poate de... acru. — Nu de mult a făcut mare ștafle faptul că principesa moștenitoare Jutta a părăsit pe neașteptate Cetinje și s'a stabilit în Viena. De atunci în capitala Muntenegrenilor a mare neliniște, până mai zilele trecute, când principesa tristă a venit iarăși la cămin.

După unele versiuni regele Nichita nu o mai poate suferi în apropiere pe nora sa, care e nemțoaică, deoarece are ură neîmpăcată pe germani, de când pe tronul Albaniei a fost numit principele de Wied. Neputându-se război în Germania, își varsă focul asupra bieteii nuri, care are o singură vină, că e nemțoaică. „O fi ea rea de gură! — Culegătorul.)

Batalionul infometajilor. Din Oradea-mare se anunță: Alaltăieri a fost asentarea în Măreș, unde s'au prezentat 678 de feciori. Comitetul i-a părut suspect că majoritatea flăcăilor sunt slabi jigăriți, vorba aceea: numai osul și delea. Interesându-se comisiunea la autorități, a constatat că aceasta nu provine din vre-o cură specială a Românilor iubitori de pantaloni și șinor, ci e rezultatul foametei și în consecință a mizeriei care bântuie de doi ani în acel sat. — Prin urmare au fost aflați numai .350 de oameni apti pentru serviciul militar, cari fatalmente vor trebui să formeze un batalion special al infometajilor...

Agitație în Berlin din cauza presei franceze. Ziarul „Matin” a publicat în numărul de ieri știri dela corespondentul său din Berlin, care spune că guvernul german îi va expulsa pe toți francezii de pe teritoriul Alsaciei și Lorenei. Informația aceasta a surprins întreg Berlinul și a provocat o mare revoltă a spiritelor. În capitala imperiului german nime nu voiește să dea crezământ știrii ziarului „Matin”. Intre presa germană și franceză de altcum se duce de mult o luptă violentă și ziarele socialiste și conservative berlineze urgitează luarea măsurilor împotriva corespondentului Caro, din cauza știrilor ce acesta le trimite ziarului „Matin”. S'a permis chiar o acțiune ca corespondentul să fie expulsat din Berlin. După cum se anunță studențimea germană se pregătește pentru demonstrații împotriva redacției din Berlin a ziarului „Matin” și ar fi cerut chiar și permisiune pentru luarea acestor demonstrațiuni dela șeful de poliție din Berlin Jagow, care însă nu le-a dat-o.

Manevrele de toamnă. După cum am mai scris, manevrele de toamnă anul acesta se vor începe pe la începutul lui Septemvrie pe teritoriul Ungariei. Comisia și-a terminat lucrările, stabilindu-se pentru manevre teritoriul dela nordul Croației, între Szombathely și Körmend; de la cece parte din armată va cădea peste graniță în Austria. Tocmai pentru aceasta dă știrii la diferite comentarii faptul, că clironomul Francisc Ferdinand, va avea cartierul cu această mică parte a armatei în Austria, la Fürstenfeld, deși manevrele decurg pe teritoriu maghiar.

D. Dr. Al. Crăciunescu, reținut de clientela din Abbazia, va relua în anul acesta abia în 1 lunie st. n. consultațiile medicale în **Băile Erdene** (lângă Mehadia), unde va sta până la mijlocul lunii lui Septemvrie n.

Cazuri de moarte. Ioan Vasilichi, notar cercal a decedat în vârstă de 71 ani. Inmormântarea a avut loc ieri, Joi, în cimitirul gr. cat. din Serling.

— Ioan Clintoc, profesor dipl., preot pens., a decedat în vârstă de 65 ani. Inmormântarea a avut loc azi, Vineri, în Oradea-mare.

— Georgina Roșiu, medicinistă în anul al 4-lea la universitatea din Lausanne (Elveția), a decedat în vârstă de 22 ani, în clinica din Lausanne. Inmormântarea va avea loc în cripta familială în comuna Vrani (în Bănat).

Odihnească în pace.

O pădure incendiată în județul Putna. Ni se anunță din Adjud: În pădurea de pe teritoriul comunei Bălca (Putna) proprietatea dlui Ilie I. Șăbăreanu din București, a izbucnit alaltăieri un violent incendiu, ce a durat mai bine de 24

ore. În acest timp a ars o întindere, de peste 50 hectare pădure. Flăcările erau fantastice, iar populația din comunele învecinate, erau cuprinse de panică, deoarece se credea că este vorba de un dezastru și mai mare. După sfortări mari, și după ce vântul ce bătea s'a mai potolit, focul a fost stins.

Pagubele se urcă aproximativ la 5000—6000 lei. Se crede că o mână criminală ar fi pus foc pădurei, și în această direcție se îndreaptă cercetările autorităților.

A ars biserica gr. cat. din Săsarm. După cum se anunță în 4 a lunii curente în comuna Săsarm din comitatul Dobâca pe la orele 2 după amiază s'a aprins din cauze necunoscute un grajd și dela el a prins foc apoi și o casă și mai multe clădiri economice. O schinteie dusă de vânt a căzut pe coperișul bisericii gr. cat. așa că a ars de tot și biserica. Intreagă comuna, precum și locuitorii din satul vecin Chiuza și pompierii din Beclean au grăbit la fața locului, dar n'au mai putut salva edificiul bisericii, ci au localizat numai focul. Pe când ajunseseră pompierii în sat biserica arsesese aproape de tot. Seara la orele 9 s'a prăbușit cu un șgomot asurzitor și coperișul de tînchea al bisericii. Paguba cauzată de foc se urcă la 10—12.000 coroane.

Tânărul Rockefeller arestat. Se telegrafiază din New-York ca probabilă arestarea lui Rockefeller junior fiind implicat în chestia asasinărilor din Colorado. Șefii minieri amenință că vor face să se aresteze capii greviști.

E constatat că unsprezece copii și două femei au murit asfixiați fiind închiși în mine.

Starea sănătății M. Sale pe ziua de azi a fost multămitoare.

Episcopul Miklóssy al Hajdudorogului a plecat pentru mai multe zile în Budapesta, unde va avea consfătuiri confidențiale cu ministrul cultelor.

Penele de cocoș ale jandarmilor vor dispărea în curând împreună cu întreagă pălăria de până acuma, care va fi înlocuită cu un coif de tînchea „mai rezistent la loviturile aplicate în cap” — după cum nu fără oareșcare ironie se exprimă presa șovinistă.

La fondul Dr. Petru Span pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, au mai dăruit: Ioan Neagoe paroh (Stremți), Dr. Ghiță Măcelariu avocat (Mercurea), Iacob Manoiță notar (Topârcea), Dr. Vasile Stan prof. semin., Emil Gheaja paroh (Palos), Constantin Grama contabil însoț. Raiffeisen (Răușor), Mateiu Nicoară paroh (Rucăr), Alexandru Popa paroh (Lisa), Toma Stanciu paroh (Agârbici) câte 50 bani; Teodor Trifa dir. școl. (Pianul inf.), Zaharie Coman v.-prez. Insoț. Raiffeisen (Hașfalău), Chirion Șerban cassarul Insoț. Raiffeisen (Să-săuși), Ion Mișu inv. (Șoala), George Simplăcean cassarul Insoț. Raiffeisen (Cornătel) câte 20 bani; Nicolae Stoica prez. Insoț. Raiffeisen (Răcihta), Ion Alexandru cassarul Insoț. Raiffeisen (Ilimbav) câte 40 bani; Romul Platoș prez. Insoț. Raiffeisen (Turnisor) 25 bani; George Barescu prez. Insoț. Raiffeisen (Comana sup.) 45 bani; Nicolae Vidrighin, membru în direcțiunea centralei Insoțirilor „Infrățirea” și Patriciu Curea paroh (Ocna) câte 1 cor. și Dr. Valer Moldovan avocat (Turda) 2 cor. Starea fondului cor 1.632.87. Pentru prinos aduce cald de mulțumite, în numele „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”: Vic. Tordășianu prezident.

x Electricitate în serviciul îngrijirii bolnavilor! În tentația celor suferinzi. Dacă suferiți de *nervozitate, neurastenie, insomnie, migrenă, dureri de spate, dureri de stomac și intestine, slăbirea inimii, slăbire în urma păcatelor tinereții, reumă podagră și ischias* și dacă ați încercat tot felul de cură și băi scumpe cu renumitul și de către toți renumiții medici recomandatul *aparatur therapeutic de vindecare cu electricitate!* Curentul electric dă cu elementele rezerve! Durabil! Funcționează excelent, poate fi întrebuințat ușor. *Prețul 29 cor. Cel mai perfect aparat, 45 cor. Cu elemente uscate, cel mai nou model 55 cor.* Aparatele sunt provăzute cu aranjamente complete. Garantă pe mai mulți ani. Modul de întrebuințare se alătură. Preț curent ilustrat trimite gratis: *Keleti I., fabrică de aparate electrice pentru vindecare și pentru articlul pentru îngrijirea bolnavilor, Budapesta, IV., str. Koronaherceg nr. 17/19.*

x În atențiunea boinavlior! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leui de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (MI 1621)**

BURSA DE CEREALE DIN BUDAPESTA.

(După 50 kgr.)

— 8 Mai.

Grâu pe Mai	13.64
Grâu pe Octomvrie	12.29
Secară pe Octomvrie	9.91
Ovăș pe Octomvrie	8.34
Porumb pe Mai	7.31
Porumb pe Iulie	7.46

Intruire agricolă în Ludosu mare. (Invitare). Vestim obștea noastră, că Duimnecă, la 10 Maiu n. c., vom ținea în localitățile scoalei din frunțașă comuna Ludosu-mare o intruire agricolă, la care se va vorbi despre însemnătatea și foloasele stupăritului, despre cultura viilor și despre însemnătatea tovarășilor de tot soiul. Sunt invitați toți membrii Reuniunii și iubitorii de înaintare ai poporului muncitor. Sibiu, 27 Aprilie 1914. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”. *Pant. Lucuța, prezident. V. Tordășianu, secretar.*

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

Bibliografie.

A apărut în volum „Arhanghelli”, roman din viața Românilor ardeleni, de cunoscutul scriitor **I. Agârbiceanu.** Cartea are format cvart, decj și ca exterior poate fi podoaba ori cărei case. Prețul 3-cor. plus 30 fil porto.

De vânzare la librăria „Concordia”, Arad, str. Deák Ferenc nr. 20.

POȘTA REDACȚIEI.

Danciu, Tințari. În Arad nu există gimnaziu de fete.

A. Petrescu. București. Primim bucuros. N'ai putea să trimiți de-a dreptul clișeele? Cât ar costa la București facerea unui clișeu?

Dlul J...ci — Visavi. După cum ne anunță corespondentul nostru din Budapesta, Kossuth abia dacă o mai duce o zi-două. Aceasta țî-o spunem confidențial, numai pentru satisfacerea curiozității d-tale, căci publicându-o la telegrame am fi luat drept cobie...

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

George David, Bistra. În 28 Aprilie st. n. a. c. am primit 10 cor, cu care sumă ați achitat abonamentul până în 1 August st. n. a. c.

„Maramurășiana” Maramurăș. Abonamentul de 28 cor. în Ianuarie la noi nu a sosit. Vă rugăm să reclamați banii la poșta de acolo.

Pavel Ivan, Vârșet. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

De vânzare. 20 acții dela banca »Poporul« Lugos, 14 acții dela banca »Vlădeasa« din Bánffyhungad cu prețul de 120 cor. bucata și 10 acții dela »Bihoreana« cu prețul de 240 cor. bucata. — A se adresa dlui

Dr. IOAN DAMIAN
advocat, **Detta.**

Da 2094

De vândut

dreptul de opțiune a 20 bucăți acții din emisiunea cea nouă a băncii »Furnica« din Făgăraș. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului.

Go 2097

Contabil

de bancă **garson**, brunet, de 33 ani, cu avere circa de cor. 10.000 și cu viitor sigur într'un orașel din provincia Ardealului, — în lipsa cunoștinței recerută pe aceasta cale dorește a lua în căsătorie o româncuță plăcută în etatea co-răspunzătoare cu zestre de 10.000 coroane. Zestrea de 30.000 cor. asigură postul de director de bancă cu viitor frumos. Blondinele sunt preferite. Discreția, o declar de obligatoare din ambele părți ca chestie de onoare. — Oferte serioase provăzute cu poze să se trimită la administrația ziarului sub deviza „Viitorul”.
(To 2099—3.)

A V I Z I

Caut

un candidat de avocat

cu practică.

Preferit e acela care posedă și limba germană.

Dr. HERMANN MÜLLER
advocat

Mu 2095

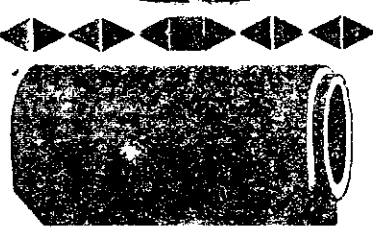
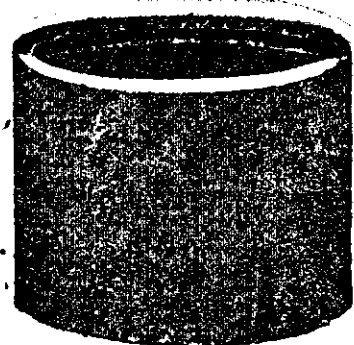
Sibiu, str. Cisnădiei nrul 31.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.		1914.	
13 Aprilie		8 Aprilie	
ACTIV			
205 035 345	148 411 230 } stoc metalic { aur . . . 155 742 670 56 624 115 } trate consolid. ca aur 56 642 000	212 460 710	212 884 000
1 402 308	Argint și diverse monede	661 370	717 000
146 008 814	Portofoliul român și străin	197 016 365	193 006 000
28 086 270	{ 15 337 600 Impr. pe pe ef. publice 24 915 000 32 879 900 Impr. pe ef. publ. în et. ext. 48 724 800 12 748 670 20 181 280 din care nu s'au ridicat lei 20 870 424 22 854 376	46 225 513	47 760 000
12 895 740	Imprumutul Statului (fără dobândă)	11 924 059	11 924 000
11 999 891	Efectele Capitalului social	11 997 174	11 997 000
17 270 977	Efectele fondului de rezervă	16 910 377	16 872 000
4 124 781	„ „ amort. imobil. mobil. și mașinilor	4 070 281	4 045 000
6 420 801	Imobile	6 664 970	6 701 000
884 789	Mobilier și mașini de imprimerie	1 046 093	1 040 000
1 133 507	Cheltuieli de Administrațiune	996 974	1 006 000
112 874 812	Efecte și alte valori în păstrare	149 940 187	121 756 000
110 978 436	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	134 036 227	133 992 000
40 187 552	Conturi curente	11 316 407	14 008 000
7 699 446	Conturi de valori	21 024 801	21 005 000
3 526 060	Conturi diverse	6 504 470	4 680 000
710 529 529		832 795 978	802 916 000
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
34 321 430	Fond de rezervă	36 894 158	36 894 000
5 047 650	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 362 828	5 362 000
397 108 181	Bilete de bancă în circulațiune	423 813 090	422 588 000
2 891 713	Dobânzi și beneficii diverse	3 148 447	3 392 000
14 321 672	Conturi curente și recipise la vedere	10 835 767	10 244 000
223 853 248	Efecte și alte valori de restituit	283 976 414	255 749 000
20 985 636	Conturi diverse	56 765 274	56 689 000
710 529 529		832 795 978	802 916 000

Taxa: Scont 6%, Dobânda 6 %

FRĂȚII ZSIBRITA

Intreprindere pentru zidiri și fabrică pentru articli de ciment.

(Zi 2008)

Aducem la cunoștința On. publică că ținem permanent la depozit următoarele produse. — Vase de ciment pentru soluțiuni de piatră vântată pentru vii, în mărime dela 200 până la 600 litri. Filtre de beton și țevi pentru canale dela un diametru de 10 până la 100 cm. vălaie pentru porci și vite etc. — Primim și executăm așezări de asfalt și beton, bazine de beton de fer în toate mărimile, ieșiri din beton de fier, stâlpi, trepte stabile și atârănătoare de ciment sau fer lucrat artistic, canalizări, poduri și filtre precum și totfelul de lucrări în branșa de ciment și asfalt.

La cerere în persoană sau scris, stăm cu

plăcere la dispoziție cu oferte.

Bataturile,

scortoșenia pielii, ar-
clorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francoată
1 coreană 40 fl., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregăti-
tor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „CORDANĂ” la Győr

ANUNȚURI

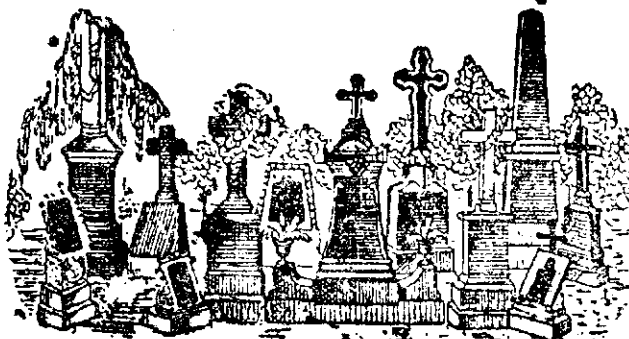
SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
ȚIA ACESTUI ZIAR.

TELEFON: 750.

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszobon str. Sării 37.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelierului de pietrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, brader etc. — Execut totfelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desene, precum și monumente mormântale, s. Trei cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. Reșterea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco.

Zi 1961

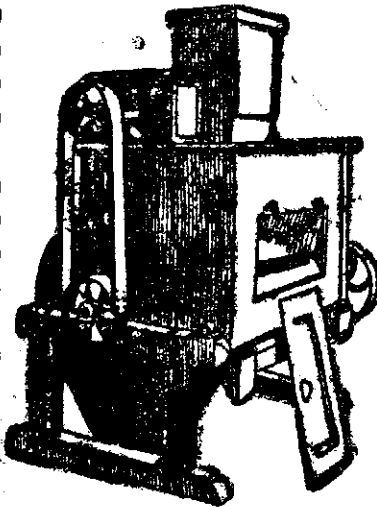
Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rândufala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujgan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „**CONCORDIA**” (Tribuna),
ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

Ku 1602)

Kutsera István

Instalator de **SZABADKA**, Vesselényi-u.
***** mori **SZABADKA**, 667 sz. *****

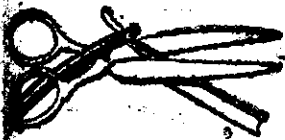
Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. **TELEFON: 279.**

NIG. VINTILLA

ma mai excelentă ascuțitorie artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat
la **SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.**

ascuțitorie pentru cușite artistică și de scobit, ateu pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nicheliez. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

VI 1277

buca bricuri trimise spre ascuțire retrimitează acasă o pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cușitar, șlefuirii de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte variabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

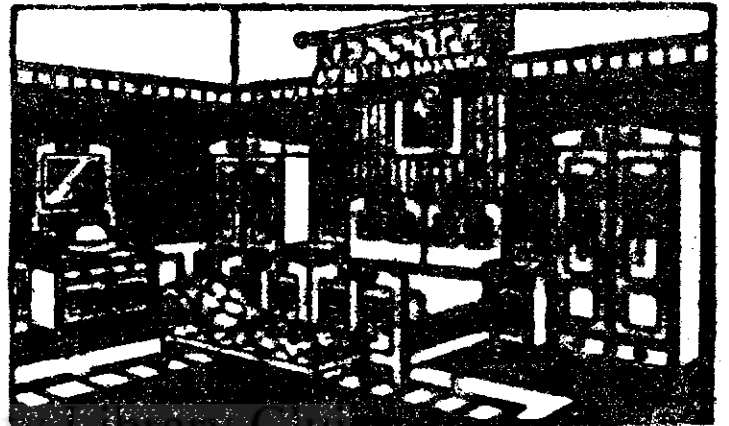
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VĂRȘET, strada Kudritzner n-ru 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECKZ).

Sa 112-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covorașe, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ

GEORGE RUMMEL
SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai noi și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie las probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

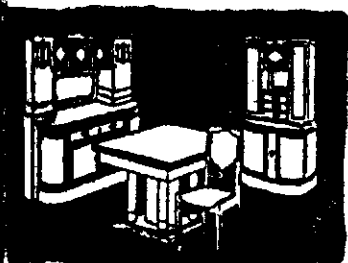
Convingerea e siguranța cea mai bună. La comenzi mari mă prezint oriunde pe spesele proprii.

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehővár) str. Séchenyi nr. 10.

==== (Casa proprie). =====

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserică, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant. (Hi 1280)

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui **Sihulsky** o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedim în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mesterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentru a să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistrușele, petele, sgrăbunțurile, luciura feței și roșeața feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: *alișe pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față*, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele provizate, pe țigle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihulsky !!!

Alișe pentru față de dr. Sihulsky	: . . cor.	1.40 fl.
Săpun " " " " " "	: . . "	—70 "
Apă " " " " " "	: . . "	1.40 "
Cremă de mătase " " " "	: . . "	1.20 "
Pudră " " " " " "	: . . (la orice culoare)	1.20 "

Cosmetical lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielii o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea **spiritul pentru păr „Capillor”**, care împiedecă căderea părului oferim **spiritul pentru păr „Capillor”**, rea părului și ca un adevărat nutreant al rădăcinii părului, împiedecă chelia. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunț culoarea originală Prețul 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Scriseți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat.
Me 1236 Discreția e asigurată.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununile și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Primul, cel mai fabricant de instrumente muzicale în SIBIIU. — Specializat în confecționare de violine.

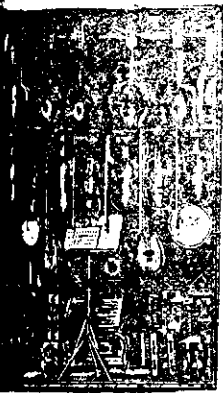
Babós Béla

Sibiu, mai nouă Piața mică 24, acum str. Urezuului (Reisbergasse) 2.

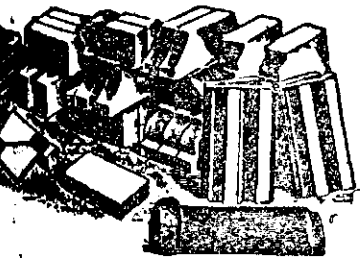
Depozit bogat și bine asortat în violine de școală precum și în violine de maestru vechi și noue, citere, clarinete, de metal de suflat armonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofone și plăci

in cea mai mare alegere. — Coarde din strălucire cu garantat quint curat. — Reparatul se execută prompt și în mod artistic. Cereți catalog gratis și franco.

(Ba 1586)

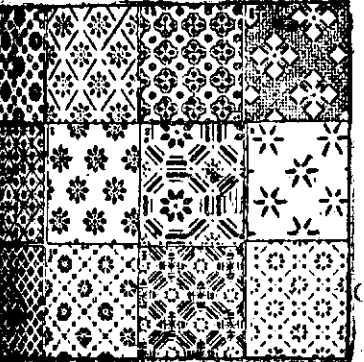
Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: padințări de terazzo, granit, mozaic, beton, cheramit și mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt. — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă cement de beocin și portland.

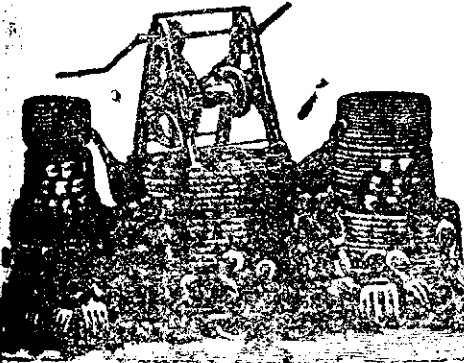
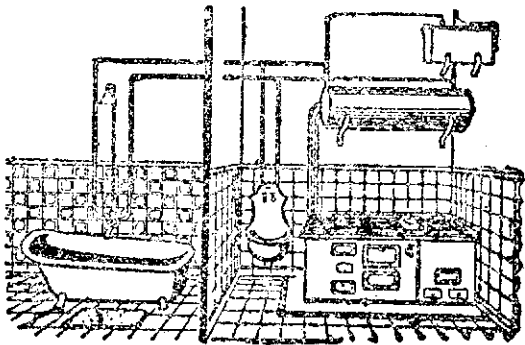
VASILIE POPOVICIU

Po 1960

Atelier de lăcătușerie de artă edificiilor și instalațiuni de apeducte

SIBIIU str. Anna nrul 11 și str. Gușteriții nr. 75. (Nagyszeben) (Casa proprie).

Primește orice lucrări de țesuterie precum: zidirea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădituri de curte, cămine și cunuri etc. executate artistic și prompt. Primește totfelul de reparaturi atingând de bransa aceasta pe prețuri ieftine și serviciu punctual.

Carl Stürner

funar succesorul lui

Joh. Ongert's

SIBIIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

Orice lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpeștre, cingătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.

Revanzătorii primesc rabat!

Su 2069

Dacă voești

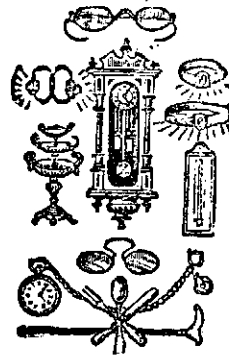
să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmei:

Slepák A.

bijutier, ceasornicar și auritor

MAROSVÁSARHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și Brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.

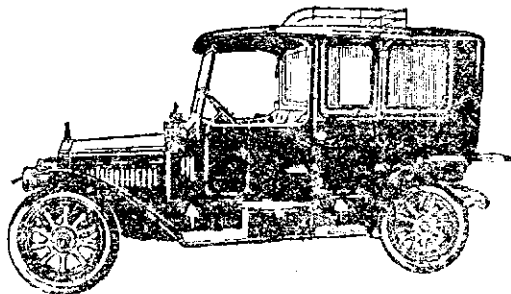
In marele meu atelier se execută totfelul de bijuterii și se reparaază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072

LITTMANN RÓBERT

ATELIER PENTRU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.

BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.

PRIMEȘIE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

EXECUTARE PUNCTUALĂ ȘI PERFECTĂ.

PREȚURI CONVENABILE. GARANȚIE.

(LI 1973)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

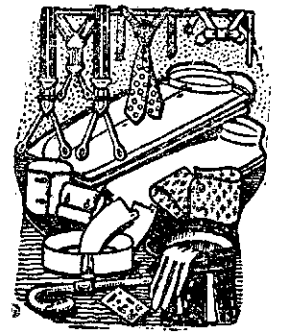
PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit“.

TELEFON: 11-75.

Mo 1222

Mokos Sándor

VOPSEȘTEI

CURĂTEȘTEI

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl gulere și manșete în mod inecceptionabil.

Fabrica: strada Körös nrul 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákoczi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor
Oradea-mare (Nagyvárad).

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂI

Kovald Péter és Fia

atelier pentru vopsitoria de stufe, tort și blane, curățire chimică și spălătorie cu aburi

BUDAPEST, atelier și prăvălie principală în bul. VII., Szövetség-utca 35-37.

TELEFON: József 18—00 și József 15—71.

Secție postală deosebită pentru comanda din provincie.
Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei.
Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

Ko 1618

(H. 312—30)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIU str. Helftauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Alife „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra agrăbunțelor, despierei pielii, petelor din față, crepării pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbârciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fl. Pudră „Mágnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fl. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fl.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâini:

foarte folositor pentru catifelarea mâinilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbârcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fl.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușeli, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copil. — Prețul 1 cor. 80 fl.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticlă mare 1-50 fl.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fl.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedcarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fl.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fl.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brună deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albituriile de păr. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

rodă părului cărunț colorarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Contra ciumei de porc:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fl. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru gălățe încetează perirea gălăților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. — Vă păziți de imitații!!

Fiecare trebuie să știe că fotografatul

VICTOR MYSZ DIN SIBIU

și-a vândut atelierul din strada de mai înainte iar acum și-a deschis un

atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIU, str. Elisabetă nrul 34,

unde execută totfelul de fotografii artistice cu prețuri convenabile. — Fotografii lor amatori li-se acordă favoruri. (Mi 158)

Pe timp închis fotografiile se execută la lumină electrică

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

în SIBIU (Nagyszében) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută totfelul de mobile moderne în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapetaria proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construcție toate lucrările de lipsă pentru biserici vechi și noi și binale, pe lângă executarea cea mai solidă; promptă și pe lângă garnituri.

Telefon: 47.

(Pe 1348)

Telefon: 6.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate costă ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele
Pentru trăinicia stecării bucăți garanțăm

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de la

Prețul: 1 buc 1-80 1-90 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabu

Comanda se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek,** magaziu de coase „Koronagyémánt”

La 628

Kaposvár, Fő-utca 22 R.